

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JULI 1940

XLVII JAARGANG

AFLEVERING 7

REDACTIONEEL GEDEELTE

BEROEPSETHIEK

Ethiek, aldus de omschrijving uit Leopold's Encyclopaedie, is dat deel der filosofie, waarin men zich bezint op het menschelijk handelen voor zoover dit een zedelijk karakter draagt.

Onder beroepsethiek zal dus moeten worden verstaan het zedelijk handelen van beroepsgenooten ten opzichte van dat beroep en van elkander. Dat deze handelingen over het algemeen niet wetmatig zijn vast te leggen spreekt wel vanzelf; dat zij afhankelijk zijn van milieu en tijdgeest evenzeer.

Wanneer wij ons tot de geneeskunde bepalen, dan was het bijvoorbeeld in vroeger tijden vanzelfsprekend, dat men elkaar beconcurrerde met „geheime” middelen, die onder geen beding werden bekend gemaakt. Heden ten dage is er wel niemand die een dergelijke handelwijze niet ten zeerste zou afkeuren. Integendeel, zodra men meent dat een nieuwe vinding waarde heeft, wordt deze gepubliceerd teneinde op haar juistheid te worden getoetst. Of nu bij deze publicaties somwijlen ook voorzit, auteurszijdigheid, de hoop om daardoor bekendheid en zodoende praktijk te krijgen of wel de aandacht op zichzelf te vestigen met het oog op een wetenschappelijke carrière, is een andere kwestie.

In dit nummer maakt een inzender*) opmerkingen over de ethiek van het prioriteitsrecht in de wetenschap, waarbij hij

*) Zie onder Beroepsbelangen: Prioriteit en Ethiek.

waarschuwt tegen misbruik en al weten wij in het minst niet, wat hem tot deze waarschuwing heeft bewogen, hier geldt ongetwijfeld, dat zedelijk handelen meebrengt dat ook het *geestelijk* eigendom van anderen geëerbiedigd behoort te worden.

Moeilijker wordt het, wanneer het gaat om gedragingen ten opzichte van het *stoffelijk* welzijn der vakgenooten en een frappant voorbeeld daarvan is de ellende waarin sommigen onzer door den oorlogstoestand gebracht zijn. De beroepsorganisatie der tandartsen is — gelijk bekend — onmiddellijk voor de slachtoffers in de bres gesprongen en heeft zich tot de collega's gewend met een dringend verzoek om steun. Aan dit verzoek is door een groot aantal zoo snel mogelijk op de meest loyale wijze voldaan. Een andere groep heeft hieraan slechts schoorvoetend en onvoldoende gevolg gegeven, een derde categorie onthoudt zich volkomen en is derhalve van meening dat „zedelijk handelen” niet meebrengt in dit geval hulp te verleenen. Zij stellen zich vermoedelijk op het standpunt, dat er geen reden is waarom zij persoonlijk zouden moeten helpen, alleen omdat de getroffene toevallig hetzelfde beroep uitoefent.

Weer anderen zijn over deze laatste handelwijze ten zeerste verontwaardigd en verlangen inplaats van vrijwillige bijdragen, een gedwongen hoofdelijken omslag naar mate van de grootte van het inkomen.

Wij meenen dat de „vrijwillige bijdrage” tusschen deze beide uitersten in ligt en in eerste instantie ethisch de eenig juiste methode lijkt.

Wanneer de Nederlandsche Staat zonder twijfel de getroffen burgers te hulp zal komen, dan berust dit ethisch op een gevoel van elementaire billijkheid ten opzichte van den benadeelden *landgenoot*. Hiër geldt het den benadeelden *beroepsgenoot*. Dat nu de organisatie te hulp schiet is omdat — naast gevoelens van collegialiteit en eventueel vriendschap — belangen in het geding komen die den geheelen stand raken en ook verreweg het beste door dien stand kunnen worden behartigd.

Niet alleen dat de „vakbroeder” op grond van zijn lidmaatschap volgens Statuten en Reglementen *recht* heeft op

steun, maar ook het eigen belang van de groep moet haar doen waken tegen zeer ongewenschte toestanden, die zouden ontstaan wanneer een aantal harer leden door omstandigheden buiten hun schuld in materiele ellende zouden geraken. Zij kan verder — collectief — bijvoorbeeld ten opzichte van mogelijkheden van inkoop veel meer bereiken dan het individueele lid. De organisatie zàl dit natuurlijk ook te allen tijde doen, maar *niet* omdat de Wet het voorschrijft, maar omdat degenen die nu eenmaal vrijwillig en belangeloos hun tijd en moeite voor Vereenigingsbelangen geven, het een *vanzelfsprekende plicht* zullen vinden om desnoods met veel moeite, te doen wat in hun vermogen ligt voor hun gedupeerde collega's.

Ziedaar de *ethiek* van het geval, die niet in een formule is te dwingen, maar sinds jaar en dag tot de schoonste eigenschappen van mensch en menschheid behoort.

Dat zelfde gevoel, dat besturen en commissies drijft tot het geven van hun tijd en energie voor het *organiseeren* van de hulp, dat zelfde gevoel zal de anderen bewegen te *geven*, niet alleen omdat dit een moreele plicht is, maar ook omdat *niet* meedoen een gevoel van onvoldaanheid zou doen ontstaan, die den gemiddelden mensch onbehagelijk zou stemmen.

Of met andere woorden, men zou voor zichzelf — bewust, onbewust of onderbewust — weten, dat men ethisch te kort geschoten was.

Een wereld waar dit gevoel niet meer zou overheerschen zou wel zéér arm geworden zijn! Gelukkig dan ook, dat de resultaten het tegendeel leeren en vandaar dat wij het beroep op de vrijwillige hulp nog altijd het meest geslaagde achten in de vaste overtuiging, dat slechts een zeer gering percentage zich zal willen onttrekken aan wat niet door het verstand, maar door het gevoel wordt ingegeven.

N.